

TGAU

3000N30-1

CYMRAEG IAITH

Uned 3

**Darllen ac Ysgrifennu: Trafod, Cyfarwyddiadol
a Pherwâd**

DYDD GWENER, 11 MAI 2018 – BORE

2 awr a'ch amser estynedig

Cyfenw _____

Enwau Eraill _____

Rhif y Ganolfan _____

Rhif yr Ymgeisydd 0 _____

I'r Arholwr yn Unig		
	Marc Uchaf	Marc yr Arholwr
Adran A (Darllen)	30	
Adran B (Ysgrifennu)	40	
Cyfanswm	70	

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Deunydd Darllen

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du, neu eich dull arferol.

Ysgrifennwch eich enw, rhif y ganolfan a'ch rhif ymgeisydd yn y blychau ar y dudalen flaen.

Atebwch BOB cwestiwn yn Adran A.

Atebwch y DDAU gwestiwn yn Adran B.

Ysgrifennwch eich atebion yn y lleoedd priodol yn y llyfryn hwn.

Mae tudalennau ychwanegol ar ddiwedd y papur os oes angen mwy o le arnoch ar gyfer eich atebion. Gwnewch yn siŵr eich bod yn rhoi'r rhif cywir i'r cwestiwn.

Awgrymir eich bod yn treulio eich amser gan ddilyn y canllawiau canlynol:

Adran A – tua 10 munud yn darllen
– tua 50 munud yn ateb y cwestiynau

Adran B – tua 10 munud yn cynllunio
B1 – tua 25 munud yn ysgrifennu
B2 – tua 25 munud yn ysgrifennu

Ni chaniateir i chi ddefnyddio geiriaduron yn yr arholiad hwn.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Adran A (Darllen): 30 marc

Adran B (Ysgrifennu): 40 marc

Caiff nifer y marciau sydd ar gael ei ddangos mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

ADRAN A (DARLLEN): 30 MARC

Mae 6 darn darllen ar thema ‘Rhyfel’ yn y llyfryn darllen sydd ar wahân.

Darllenwch BOB un o’r darnau’n ofalus ac yna atebwch y cwestiynau sy’n dilyn.

Darn Darllen 1

Cofio Can Mlynedd Ers Y Rhyfel Byd Cyntaf

A1. Pryd dechreuodd y Rhyfel Byd Cyntaf? [1]

A2. Pam gwnaeth yr artistiaid Paul Cummins a Tom Piper greu 888,246 o flodau pabi coch seramig? [1]

A3. Rhowch DDWY enghraifft o'r tactegau a ddefnyddiwyd i berswadio dynion i ymuno â'r fyddin. [2]

Darn Darllen 2

Recriwtio a gofynion bod yn filwr

- A4. Ar ddechrau'r Rhyfel Byd Cyntaf roedd dynion yn rhuthro i ymrestru. Mae pump o'r sylwadau isod yn gywir. Mae un ateb cywir wedi'i roi i chi yn barod. Rhowch ✓ yn y blychau gyferbyn â'r PEDWAR sylw cywir arall. [4]**

Doedd dynion ddim am golli'r cyfle i gael hwyl, antur a theithio'r byd.	✓
Dyma siawns i brofi eich bod yn ddewr ac ymladd dros eich gwlad.	
Rhan o ddyletswydd crefyddol oedd amddiffyn gwledydd bach.	
Tybiai'r mwyafrif mai rhyfel byr fyddai, ac y byddai'r cyfan ar ben erbyn y Pasg.	
Roedd yn rhaid bod o dan 5 troedfedd 3 modfedd i gael eich derbyn.	
Byddai'n rhaid pasio prawf deallusrwydd cyn cael bod yn filwr.	
Yr oedran priodol i ymuno oedd 18 oed.	
Byddai unrhyw ddyn oedd wedi colli mwy na 10 dant yn cael ei wrthod.	

Darn Darllen 3

Hanes Hedd Wyn

A5. Beth oedd enw iawn y bardd Hedd Wyn? [1]

A6. Sut cafodd cadair Eisteddfod Genedlaethol Penbedw yr enw 'Y Gadair Ddu'? [1]
Rhowch ✓ yn y blwch cywir.

Mae'r lliw du yn symbol o barch.

Roedd pawb mewn galar ac yn drist.

Cafodd gorchudd du ei osod ar y gadair.

Cafodd y gadair ei gwneud o bren tywyll.

- A7. Pam nad oedd pob glöwr, meddyg, gweithiwr ffatri nac amaethwr yn gorfod cofrestru i fynd i ymladd? Rhwch ✓ gyferbyn â'r ateb cywir. [1]**

Roedden nhw'n filwyr anobeithiol.	
Doedd dim amser ganddyn nhw i fynd i ymladd.	
Roedd eu gwaith yn bwysig i ennill y rhyfel.	
Roedden nhw'n rhy ddiog i ymladd.	

Darn Darllen 4

Taith gan Gwmni Teithio Seren Arian i Goffáu Can Mlynedd ers Marwolaeth Hedd Wyn yn 1917

**A8. Beth yw pwrpas y darn hwn gan
Gwmni Teithio Seren Arian? [1]**

**Rhoi cyfarwyddiadau ar sut i fynd
ar daith i gofio am Hedd Wyn**

**Perswadio pobl i fynd ar daith i gofio
am Hedd Wyn**

**Perswadio pobl i fynd ar daith i
ogledd Cymru**

**Cadw cofnod dyddiadur o daith
i gofio am Hedd Wyn**

Darn Darllen 5

**Aelod Seneddol yn galw am newid isafswm
oedran recriwtio i'r lluoedd arfog**

**A10. Pam mae AS Plaid Cymru, Liz Saville-Roberts
wedi gofyn i Lywodraeth San Steffan drafod
oedran ymuno â'r lluoedd arfog? [1]**

A11. Pa air sy'n dangos bod nifer o bobl a mudiadau yn gweld bai ar y Llywodraeth? [1]

Yn ôl Liz Saville-Roberts, mae arbenigwyr iechyd plant a chyrrff rhyngwladol wedi condemnio Llywodraeth Prydain am ei hagwedd.

“Y Deyrnas Unedig yw'r unig aelod o Gyngor Diogelwch y Cenhedloedd Unedig, yr unig aelod o NATO a'r unig aelod o'r Undeb Ewropeaidd sy'n recriwtio plant,” meddai. “Er mawr gywilydd i San Steffan, dydy gwledydd fel Zimbabwe, Iran a Gogledd Corea ddim yn recriwtio plant. Rhaid i'r Deyrnas Unedig, ar fyrder, adolygu polisi ymrestru plant.”

Darnau Darllen 5 a 6

**Aelod Seneddol yn galw am newid isafswm
oedran recriwtio i'r lluoedd arfog**

**“Ymunwch â'r Fyddin a Gweld y Byd” – Ond
Beth Arall?**

**A12. Mae'r Aelod Seneddol Liz Saville-Roberts yn narn
darllen 5 a'r Esgob John Davies yn narn darllen 6
yn galw am godi'r oedran cyfreithiol i ymuno â'r
lluoedd arfog o 16 i 18.**

**CYFUNWCH y wybodaeth o'r ddau ddarn i
ddangos**

pryderon am yr oedran recriwtrio ar hyn o bryd

rhesymau dros godi'r oedran recriwtio. [8]

ADRAN B (Ysgrifennu): 40 marc

Yn yr adran hon byddwch yn cael eich asesu ar ansawdd eich sgiliau YSGRIFENNU.

Atebwch y ddau gwestiwn canlynol: B1 isod a B2 ar dudalen 31.

B1.

**‘Plentyn yw unrhyw un sydd o dan ddeunaw oed.’
Ysgrifennwch lythyr at Brif Weinidog Cymru yn mynegi eich barn am y datganiad hwn gan drafod hawliau pobl ifanc.**

Rhowch resymau dros eich barn.

Rhowch ddigon o ffeithiau i gefnogi eich safbwynt.

Mae 10 marc am gyfathrebu a threfn a 10 marc am ysgrifennu'n gywir. [20]

- Os byddwch yn defnyddio gwybodaeth o'r testunau bydd angen i chi ddefnyddio eich geiriau eich hun.**
- Gallwch gynllunio eich gwaith yn y blwch sydd ar dudalen 24 cyn dechrau ysgrifennu ar y tudalennau sy'n dilyn.**
- Gallwch ddefnyddio tudalen ychwanegol sydd yng nghefn y llyfryn hwn os bydd angen.**
- Dylech geisio ysgrifennu rhwng 200 a 300 o eiriau.**

CYNLLUN:

B2.

Mae tîm rheoli eich ysgol eisiau syniadau ar gyfer taith arbennig i ddisgyblion blynyddoedd 10 ac 11. Lluniwch daflen wybodaeth yn rhoi manylion ac amserlen taith o'ch dewis chi, er mwyn ceisio eu perswadio i ddewis eich syniad.

Mae 10 marc am gyfathrebu a threfn a 10 marc am ysgrifennu'n gywir. [20]

- Yn ogystal ag ysgrifennu estynedig gallwch gynnwys gwybodaeth bytiog megis tabl/rhestr ond peidiwch â threulio gormod o amser yn dylunio'r dudalen.**
- Gallwch gynllunio eich gwaith yn y blwch ar dudalen 32 cyn dechrau ysgrifennu ar y tudalennau sy'n dilyn.**
- Gallwch ddefnyddio tudalen ychwanegol sydd yng nghefn y llyfryn hwn os bydd angen.**
- Dylech geisio ysgrifennu rhwng 200 a 300 o eiriau.**

CYNLLUN:

